

Нікріцухін А.О., студент,
Юридичний факультет,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Лихова С.Я., д.ю.н., професор

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ РУХУ АБО ЕКСПЛУАТАЦІЇ ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ (СТ. 276 КК УКРАЇНИ)

Актуальність теми полягає в тому, що норми про злочини, вчинені у сфері повітряного транспорту, становлять значний як теоретичний, так і практичний інтерес. Питання розкриття змісту ознак, що утворюють склад злочину, розмежування у процесі кримінально-правової кваліфікації та дискусії щодо цього залишаються актуальними протягом тривалого часу.

Суспільна небезпека злочину, відповідальність за який передбачена у ст. 276 КК України, якщо він вчиняється у сфері повітряного транспорту, полягає в його підвищеній здатності до заподіяння істотної шкоди багатьом об'єктам – здоров'ю людей, їх життю, відносинам власності, відносинам екологічної сфери, сфери громадської безпеки, господарської діяльності. Тобто цей злочин вважається багатооб'єктним.

Основним безпосереднім об'єктом злочину, склад якого передбачений у диспозиції ст. 276 КК України, є безпека функціонування повітряного транспорту або безпека авіації. Повітряний кодекс України у п. 20 ч. 1 ст. 1, закріплює визначення безпеки авіації. Безпека авіації це – стан галузі цивільної авіації, за якого ризик завдання збитків людям чи майну знижується до прийняттого рівня у результаті безперервного процесу визначення рівня небезпеки і керування ним та утримується на такому рівні, або знижується далі, у сферах безпеки польотів, авіаційної безпеки, охорони навколишнього природного середовища, економічної безпеки та інформаційної безпеки.

Додатковими безпосередніми об'єктами є: життя людей (ч. 3 ст. 276 КК України – наслідок у вигляді загибелі людей); здоров'я людей (ч. 2 ст. 276 КК України – наслідки у вигляді заподіяння середньої тяжкості чи тяжкого тілесного ушкодження); відносини власності (ч. 2 ст. 276 КК України – наслідок у вигляді великої матеріальної шкоди); відносини у сфері безпеки довкілля та у сферах громадської безпеки або господарської діяльності (ч. 1

ст. 276 КК України – наслідок у вигляді створення небезпеки настання інших тяжких наслідків).

Ця норма є складною за конструкцією і, згідно ч. 1 ст. 276 КК України, містить три самостійні склади злочинів: 1) порушення працівником повітряного транспорту правил безпеки повітряного руху; 2) порушення працівником повітряного транспорту правил безпеки експлуатації повітряного транспорту; 3) недоброякісний ремонт транспортних засобів, колій, засобів сигналізації та зв'язку.

Склад злочину передбачає як обов'язкову ознаку потерпілу особу (особа, якій завдано шкоду). Згідно ч. 1 ст. 55 КПК України потерпілим у кримінальному провадженні може бути фізична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано моральної, фізичної або майнової шкоди, а також юридична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди.

Тобто, потерпілими від злочину згідно КПК України можуть бути фізичні і юридичні особи, яким завдана шкода.

Щодо об'єктивної сторони, то вона залежить від складу злочину, передбаченого у диспозиції ч. 1 ст. 276 КК України. Як зазначено вище, їх передбачено три і кожен має особливі ознаки.

Щодо першого складу злочину «порушення працівником повітряного транспорту правил безпеки повітряного руху», то обов'язковими ознаками є: 1) порушення правил безпеки повітряного руху; 2) суспільно небезпечні наслідки; 3) причиновий зв'язок між порушенням правил безпеки повітряного руху та суспільно небезпечними наслідками.

Щодо другого складу злочину «порушення працівником повітряного транспорту правил безпеки експлуатації повітряного транспорту» то він має такі ознаки: 1) порушення правил безпеки експлуатації повітряного транспорту; 2) суспільно небезпечні наслідки; 3) причиновий зв'язок між порушенням правил безпеки експлуатації повітряного транспорту та суспільно небезпечними наслідками.

Щодо третього складу «недоброякісний ремонт транспортних засобів, колій, засобів сигналізації та зв'язку», то його обов'язковими ознаками є: 1) недоброякісного ремонту транспортних засобів, колій, засобів сигналізації та зв'язку; 2) суспільно небезпечні наслідки; 3) причиновий зв'язок між недоброякісним ремонтом та суспільно небезпечними наслідками.

Суб'єктом злочину може бути лише фізична осудна особа, яка досягла 18 річного віку і є працівником повітряного транспорту.

Згідно Повітряного кодексу України авіаційний персонал поділяється на: 1) авіаційний персонал; 2) персонал з наземного обслуговування (ст. 52 ПК України).

Щодо суб'єктивної сторони складу злочину, то він визначає необережне ставлення суб'єкта до суспільно небезпечних наслідків. Якщо співробітники передбачають або допускають порушення правил безпеки повітряного руху, або експлуатації повітряного транспорту, але розраховують на відвернення небезпеки, то їх дії потрібно кваліфікувати як злочинну самовпевненість. Якщо працівник допустив порушення, але не передбачав створення цим діянням суспільної небезпеки, хоча повинен був передбачати, то його дії слід розглядати як вчинені із таким видом вини як злочинна недбалість.

Загалом злочин, склад якого передбачений у диспозиції ст. 276 Кримінального кодексу України, є необережним.

УДК 343.346(043.2)

Овсієнко Д.О., студентка,
Юридичний факультет,
Чернігівський національний
технологічний університет, м. Чернігів
Науковий керівник: Коломієць Н. В., д.ю.н., доцент

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА СТ. 280 КК УКРАЇНИ (ПРИМУШУВАННЯ ПРАЦІВНИКА ТРАНСПОРТУ ДО НЕВИКОНАННЯ СВОЇХ СЛУЖБОВИХ ОБОВ'ЯЗКІВ)

За умов технічного прогресу розвиваються всі види механічного транспорту, збільшується їх потужність та швидкість їхнього руху, що має важливе значення для розвитку суспільства. Даний факт є позитивним, але викликає і негативні явища, оскільки, більш тяжкими стають наслідки транспортних злочинів, в яких заподіюються різні тілесні ушкодження та гинуть люди. Боротьба з транспортними злочинами в сучасних умовах набуває важливого значення, про що свідчить віднесення їх законодавцем в окремий розділ КК України XI «Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту».

Здійснюючи правове забезпечення безпеки руху та експлуатації транспорту, законодавець в ст. 280 КК України передбачив відповідальність за примушування працівника транспорту до невиконання своїх службових обов'язків. Дана стаття складається з